

ISSN 2223-3822

Monachyn, I., Perig, I. (2019) Faktory trudovoi mihratsii ukrainsiv v kraïni Yevropeiskoho Soiuzu. [Factors of labour migration of Ukrainians into the European Union countries]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 292-300. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19milkes.pdf>

SEPS

Journal

Socio-Economic
Problems and the State

ФАКТОРИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ В КРАЇНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Інна Моначин*, Ірина Періг**

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна

*e-mail: monnainna@gmail.com

**e-mail: irenpm79@gmail.com

Article history:

Received: October, 2019

1st Revision: October, 2019

Accepted: November, 2019

JEL classification:

F22

E71

UDC:

331.556

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2019.02.292>

Анотація. У статті зазначено основні причини трудової міграції до країн Європейського Союзу. Визначено причини зростання масштабів зовнішньої трудової міграції українців до країн ЄС. Розкрито характер їхньої зайнятості та терміни перебування в країнах Європейського Союзу.

Визначено та описано основні причини через які українці залишають країну в пошуках кращого життя. Зазначено зростання загроз для України через збільшення темпів міграції кваліфікованої робочої сили. Перераховано реальні канали трудової міграції в країни ЄС. Людська психологія використання правила «тут і тепер» схиляє частину громадян до пошуку роботи в ЄС через успішність такого працевлаштування їх родичів або знайомих. Масштаби зовнішньої трудової міграції свідчать про недосконалість умов для самореалізації працівників в українському суспільстві. Доказом цього є зростання кількості молодих людей, які виїжджають у пошуках роботи за кордон, а також змінюють тимчасову трудову міграцію на постійну.

Ключові слова: соціальна політика, міграційна політика, трудова міграція, безробіття, зайнятість населення, зовнішні трудові міграції.

1. Постановка проблеми.

Для сучасної України є важливими питання трудової міграції людей в країни ЄС. На межі ХХ-ХХІ століть мільйони українців покидали і покидають свою батьківщину в пошуках кращого життя: для одних це економічна незалежність та забезпечене життя, для інших – вихід з складної економічної і політичної ситуації та подолання скрути.

Моначин І., Періг І. Фактори трудової міграції українців в країни Європейського Союзу. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 2 (21). С. 292-300. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19milkes.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

Дослідження сучасних міграційних процесів являє собою аналіз їх кількісних та якісних характеристик, соціально-демографічних, вікових особливостей мігрантів та їх динаміки. За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України, до 2031 року населення України скоротиться до 39 мільйонів осіб. Серед причин: війна, здоров'я (висока смертність) та міграція, тобто українці продовжують залишати країну в пошуках кращого життя [6]. Різке зростання масштабів зовнішньої трудової міграції з України протягом 2014–2019 рр. в умовах війни з Росією сприяло диференціації українців за кордоном залежно від рівня професійної кваліфікації, вмінь, навичок та готовності до виконання певних видів робіт. Безвізовий режим із країнами ЄС суттєво полегшив виїзд за межі України в пошуках роботи. Війна з РФ та безвіз вплинули на зміни напряму зовнішньої трудової міграції: скоротилась кількість трудових мігрантів до РФ і зросла кількість тих, хто виїжджав у пошуках роботи до країн ЄС.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми трудової міграції розглядають такі науковці Ю. Гуменюк [1], К. Ніколаєць [7], В. Капітан [3], О. Малиновська [5], М. Пітюлич [11] та інші. Учені підкреслюють важливість визначення мотивів трудових мігрантів і залежності між економічним становищем бажаючих виїхати та можливостями здійснення такого бажання. Дослідники відзначали збільшення загроз для України через ріст міграції кваліфікованої робочої сили.

3. Постановка завдання.

Мета дослідження – визначення основних факторів трудової міграції з України до країн Європейського Союзу та можливі наслідки на ринку робочої сили.

4. Виклад основного матеріалу.

В сучасних умовах зовнішня трудова міграція є визначальним проявом процесів глобалізації, здебільшого має об'єктивний характер та можна передбачити її масштабне зростання. У пошуках заробітку все більше жителів України виїжджають до ЄС. Проте якщо протягом 2014–2016 рр. до країн ЄС їхали трудові мігранти із західноукраїнських земель, то починаючи з 2017–2019 рр. відбулось різке зростання кількості мігрантів із Східної України. З одного боку, це пояснювалося скороченням кількості українських заробітчанин, які виїздили працевлаштовуватись до Російської Федерації. Зміна напряму зовнішньої трудової міграції на користь країн ЄС за зменшення кількості мігрантів до Росії була обумовлена агресивною антиукраїнською політикою Російської Федерації.

Трудова міграція сьогодні є інструментом забезпечення необхідними працівниками національних і регіональних ринків праці. Магістральні економічні центри світового рівня стали потужними основами, які приймають працівників. В даних умовах такий стан речей чимраз більше сприяє підкресленню значущості відмінностей економічного розвитку провідних і малорозвинутих країн. Кілька мільйонів людей щорічно виїжджають за кордон в пошуках заробітку в країни Європейського Союзу. Прикладом цього явища може бути Польща, якій припадає найбільший відсоток українських мігрантів.

Термін «трудова міграція» формулюють як переміщення особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетинанням державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць України – держави, області, міста, району (внутрішня трудова

міграція) [4, с. 174-175].

Як правило, трудові мігранти працюють нелегально, виконуючи непривабливу, малокваліфіковану роботу. В Україні практично немає ні дієвих механізмів, ні стратегій, які б могли принципово змінити ситуацію на внутрішньому ринку праці, вплинути на мотивацію трудових мігрантів та збільшити конкурентоспроможність національного ринку праці. Реальні канали трудової міграції в країни ЄС є:

- самостійний пошук місця роботи в країнах європейського союзу;
- використання послуг туристичних агентств, за допомогою яких українці потрапляють в країни як туристи і, залишаючись там нелегально, займаються трудовою діяльністю;
- здійснення послуг суб'єктів господарської діяльності в працевлаштуванні за кордоном, коли надання таких послуг обумовлене в рамках зовнішньоекономічних договорів між іноземними роботодавцями та посередниками, що зацікавлені у використанні праці наших громадян.

Серед основних причин до трудової міграції зазначимо наступні:

- високий рівень безробіття;
- відсутність житла;
- слабкі можливості для розвитку та самореалізації;
- низька оплата праці;
- нестабільна політична ситуація в країні;
- незахищеність від зловживань з боку владних структур;
- невигідні і нестабільні умови ведення малого та середнього бізнесу тощо.

Світовий ринок праці – це складна система міждержавних відносин попиту та пропозиції робочої сили трудових мігрантів, регулювання її потоків між державами, фінансове забезпечення, стабільність проживання та соціальний захист. Залучення з-поза меж країни кваліфікованої робочої сили постало важливою рисою багатьох економічно успішних провідних країн. Відносно відкрита політика щодо конкурентного персоналу забезпечує зростання розвитку промисловості та скорочення затрат на підготовку кадрів та кваліфікованого персоналу.

Наприкінці XIX ст. Е. Равенштайн створив закони міграції в яких вказано, що зі збільшенням відстані скорочуються її масштаби. Відповідно, коли мігранти переслідують мету покращення фінансового становища, то дані закони міграції залишаються актуальними дотепер [15].

В реаліях процесів глобалізації у розвинених країнах зростає попит на трудових мігрантів. Результатом зростаючої конкуренції високоосвічених працівників є розширення масштабів трудової міграції кваліфікованих робітників. У той самий час відбувається високий попит на вакансії некваліфікованих і низько кваліфікованих працівників. Використання дешевої робочої сили трудових мігрантів дає змогу роботодавцям залишатися конкурентоспроможними через зниження трудових витрат. Таке явище, з правової точки зору, визнається дискримінацією з мотивів громадянства.

Здійснення обмеження для трудових мігрантів з України та тиску з боку Росії на українську економіку, введення безвізового режиму та надання можливостей для працевлаштування українців в ЄС стали важливими орієнтирами на шляху до зростання кількості мігрантів у країнах Європейського Союзу. Одночасно ріст зовнішньої трудової міграції було зумовлено початком війни на Донбасі та різким зниженням рівня життя населення України після анексії Російською Федерацією Криму.

Іншим фактором проблеми є небажання населення займатися низькооплачуваною чи некваліфікованою роботою. За цих обставин дефіцит рук історично вирішувався і продовжує вирішуватись дотепер за рахунок нелегальних трудових мігрантів. Вони, з одного боку, є джерелом дешевої робочої сили, а з іншого, –

не можуть скористатись правом на об'єднання для боротьби за гідні умови праці та розраховувати на соціальний захист. Якщо порівняти трудового мігранта з корінним громадянином, то такі обмеження як свобода пересування, різниця в оплаті праці, медичне страхування, тощо, особливо, в таких сферах як сільське господарство, будівництво, хатні працівники, секс-індустрія, де немає контролю за працею трудових мігрантів сприяє використанню примусу, національній нетерпимості та напрузі в суспільстві.

Хоч на сучасний час частіше звертають увагу на освітній рівень мігрантів і отримання можливості самореалізації. Сьогодні освіта та навчання стали найвагомішими факторами довгострокового розвитку економіки. Постійне зростання вимог до рівня кваліфікації працівників обумовлює поширення міграційної політики, особливо для тих осіб, які мають спеціалізовану кваліфікацію. Тому частина провідних країн світу акумулює найбільш кваліфіковані кадри, особливо ті держави, де рівень оплати праці та умови самореалізації не відповідають вимогам кваліфікованих працівників.[7]

Важливою умовою у галузі визначення правових та організаційних засад державного регулювання зовнішньої трудової міграції та соціального захисту громадян України, які тимчасово здійснюють, здійснювали або будуть здійснювати оплачувану роботу за кордоном (трудовах мігрантів), та членів їх сімей, став прийнятий за основу проект Закону "Про зовнішню трудову міграцію" від 8 жовтня 2015 року [10].

Запропоновано встановити державні гарантії щодо надання соціальних послуг та допомоги трудовим мігрантам. Проектом передбачається, що держава сприяє реінтеграції у суспільство трудових мігрантів і членів їх сімей після повернення в Україну наданням соціальних послуг, відповідно до Закону України «Про соціальні послуги». Деяке просування у цій сфері є, та все ж велика кількість положень проекту не є нормами прямої дії. Так, ст. 8 «Право трудових мігрантів на належні умови праці, соціальний захист та возз'єднання сім'ї» складається з чотирьох частин, які містять норми, що відсилають до іншого законодавства та міжнародних договорів України. Загалом термін «відповідно до законодавства» та посилання на інші законодавчі акти України містяться в одинадцяти статтях проекту із 21, що свідчить про відсутність самостійного предмета керування та регулювання.

У проекті можуть бути положення щодо необхідності обміну між державами перебування та Україною щодо надання майбутнім трудовим мігрантам інформації про місця та умови їхнього проживання, характер роботи, умови праці та життя, можливості для возз'єднання сім'ї, необхідний рівень кваліфікації, житло, харчування, винагорода, проїзд, внески на соціальний захист та соціальне забезпечення, податки, інші збори стосовно культури і релігії тієї держави, що приймає та відповідатиме вимогам ст. 6 «Європейської конвенції про правовий статус трудових мігрантів».

Найбільше українці, з-поміж європейських країн, обирають для виїзду на роботу: Польщу, Італію та Чехію. Така тенденція зберігається донині, хоч актуальними стали Іспанія, Німеччина, Англія, разом інтерес викликають і низка інших європейських країн з ростом кількості українських трудових мігрантів. Не залишилось поза увагою впровадження пенсійної реформи в Україні, що теж вплинуло на темпи зростання зовнішньої трудової міграції. Розуміючи безперспективність отримати гідну пенсію і не розраховуючи, що держава зможе змінити ситуацію на краще, значна частина українців вбачає це при перебуванні на роботі за кордоном та враховує можливості та пропозиції пенсійних виплат в інших державах. Науковці відзначають важливість інерції людської свідомості щодо визначення розмірів заощаджень і часу, коли їх варто зробити найбільше. Було доведено, що переважна частина людей думає, що має більше економити для накопичення пенсійних заощаджень, і планують робити це у

найближчому майбутньому. Але найчастіше вони відкладають зростання заощаджень на пізніше. Людська здатність до споживання «тут і тепер» схилила частину громадян до пошуку роботи в ЄС через успішний досвід такого працевлаштування родичів, друзів чи знайомих. Багато людей, усвідомлюючи факт, про рівень пенсійного забезпечення і перспективні умови отримання пенсії не гарантуватимуть належного забезпечення старості, громадяни віддавали перевагу роботі за кордоном, знову використовуючи правило «тут і тепер». Вагомий вплив на ріст трудової міграції до ЄС відіграла адміністративна реформа. Її наслідками є перспектива орієнтації сільського населення «у сфері впливу» економічно потужних територіальних громад. [7]

Переважно жителі сіл та «потенційно неперспективних» населених пунктів часто в пошуках роботи надавали перевагу виїзду за кордон. Важливим чинником, який певний час був вагомим при виборі місця роботи, стала можливість для ухилення від сплати податків у випадку нелегальної роботи в ЄС. Більшість заробітчанин обурювалась і сплачуванням податків в Україні, підкреслюючи, що зароблені за кордоном гроші передавали своїм сім'ям, тобто використовуються в Україні, що сприяє розвитку економіки, частково вирішують проблему безробіття, а іноді заохочують підприємницьку діяльність самих заробітчанин, які відкривають приватний бізнес. Перекази зароблених коштів трудовими мігрантами плавно стали значущим фактором стабільності української економіки. За оцінками польського керівництва українські мігранти, які працювали в Польщі, перерахували в 2017 р. кошти, що становили приблизно 3–4 % українського валового внутрішнього продукту [14]. За розрахунками НБУ, в 2017 р. надходження коштів від зовнішніх мігрантів становило майже 9,3 млрд дол. США, а прямі іноземні інвестиції в Україну – лише 2,3 млрд дол. США. На цей час експерти вже відзначали вагомий вплив українських мігрантів не лише на економіку нашої держави, а й на економічний розвиток Польщі [4].

Голова Союзу підприємців та працевлаштувачів Польщі відзначив, що, без українських трудових мігрантів його країну чекала б катастрофа. Польські економісти зазначили, що, саме завдяки українцям їхня країна отримала можливість істотно знижувати вартість своєї продукції за рахунок більш низької вартості оплати праці [9]. За визнанням видання «Deutsche Welle», саме українські працівники зробили економіку Польщі найбільш динамічною в Європі, а Центральний банк Польщі в червні 2018 р. підвищив прогноз щодо зростання ВВП країни з 4 до 4,7 % за зниження інфляції до 2,3 % річних. На початок 2018 р. приблизно 20 % польських підприємств мали у своєму штаті співробітників-українців. Раптовий ріст українських трудових мігрантів змусив польську владу вжити додаткових заходів для працевлаштування та обліку людей [4]. Завдяки цьому Польща спрощує отримання права на тимчасове проживання тим мігрантам, які володіють дефіцитними професіями.

Але наскільки такі позитивні зміни вплинуть на негативну дію росту зовнішньої трудової міграції, покаже час. Оскільки Україна знаходиться далеко не в кращих позиціях за рівнем та якістю життя людей, то велика кількість її громадян мігрує в інші країни для покращення власних умов життя. Звичайно, психологія людини побудована так, що особистість швидше звикає до спокійного, стабільного життя, де безпечне середовище, належна медицина, чисті вулиці, якісні дороги, тощо. І хоч фінансове становище мігрантів є найважливішим чинником, та існує багато факторів, які сприяють вибору на користь міграції. Варто розглядати власне «міграційну поведінку» окремої особи, де в основному оцінюється її макросоціальне середовище (країна, етнос, регіон, релігійна приналежність до конкретної конфесії); особисте мікросередовище людини (сім'я, професія, колектив, друзі, коло спілкування); та власні стратегії поведінки (досвід, вміння, здібності та характеру особистості). На даний час ми можемо спостерігати і суспільні міграційні настанови. А саме: війна, яка триває шостий рік на сході України, низька оцінка якості життя українців, відсутність віри у покращення

життя в рідній країні, мігранти не бачать перспектив для себе та своїх дітей. У той же час прослідковується впевненість мігрантів у своїх можливостях інтегруватися у новому суспільстві (працевлаштуватися, знайти житло, вивчити мову, пристосуватись до нових умов інших держав). Велике значення має родинна міграція, яка формує еміграційну ланку, особливо серед освічених верств населення. На даний час значна частина конкурентоздатного населення України визначає свої перспективи виїзду за кордон.[2; 10; 11; 12].

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Фактори, що визначили характер зовнішньої трудової міграції з України, стали анексія Криму Російською Федерацією, війна на Сході України із загальним погіршенням інвестиційного клімату та скороченням виробництва. Через агресію Російської Федерації, Україна втратила велику кількість промислового запасу, що вплинуло на складову виробництва та зайнятість населення. Скорочення промислового виробництва, зневіра, низький рівень якості життя українців зумовили ріст масштабів трудової міграції.

Наступним фактором, який спровокував даний процес, стала зацікавленість сусідніх країн, насамперед Польщі та Чехії. Такий інтерес і став причиною пом'якшення міграційних квот і полегшення процесу працевлаштування.

Ще один фактор, який посприяв зростанню зовнішньої трудової міграції – глобалізація. Оскільки саме глобалізаційні процеси визначили диференціацію робітників в Україні залежно від потреб світового ринку праці. Зниження зацікавленості роботодавців у спеціалістах певних професій, складність адаптуватися до зростаючих вимог якості підготовки фахівців, велика кількість підготовки вузами спеціалістів окремих напрямків зумовили пошуки некваліфікованої роботи поза межами країни. Стимулювання праці українських трудових мігрантів, наприклад, у Польщі, яке дало змогу відчутно поліпшити макроекономічні показники, відсутність таких кроків в Україні для активізації економічної діяльності свідчать про проблеми в українській кадровій та міграційній політиці. Проблеми та масштабність зовнішньої трудової міграції свідчать про недосконалість та недостатність умов для матеріального забезпечення та самореалізації працівників у власній країні. Підтвердженням цього є зростання кількості молодих людей, які виїжджають у пошуках роботи за кордон, а також трансформація тимчасової трудової міграції на постійну.

Для попередження негативних наслідків трудової міграції українців вбачається за доцільне:

- удосконалити законодавчу базу, посилити відповідні інституції, уточнити та розширити їхні повноваження;
- активувати участь Міністерства праці та соціальної політики України в регулюванні трудової міграції;
- підсилити ефективність роботи закордонних дипломатичних установ України з правової допомоги мігрантам;
- створити умови всередині країни, що сприяли б скороченню виїздів на заробітки за кордон;
- сприяти заохоченню повернення мігрантів до дому та максимально використовувати результати трудової міграції в інтересах розвитку домогосподарств мігрантів, місцевих громад, регіону та країни в цілому, тощо.

Author details (in Russian)

**ФАКТОРЫ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ УКРАИНЦЕВ В СТРАНЫ
ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА**

Инна Моначин*, Ирина Периг**

*Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя,
ул. Русская, 56, г. Тернополь, 46001, Украина*

*e-mail: monnainna@gmail.com

**e-mail: irenpm79@gmail.com

Аннотация. В статье обозначено основные причины трудовой миграции украинцев в страны Европейского Союза. Названы причины роста масштабов внешней трудовой миграции украинцев в страны ЕС. Раскрыто характер их занятости и сроки пребывания в странах Европейского Союза.

Обозначены и описаны главные причины через которые украинцы оставляют страну в поисках лучшей жизни. Обозначен рост угроз для Украины через увеличение темпов миграции квалифицированной рабочей силы. Учтены реальные каналы трудовой миграции в страны ЕС. Человеческая психология использования правила «здесь и сейчас» приводит часть граждан к поиску работы в ЕС вследствие успешности такого трудоустройства их родственников или знакомых. Масштабы внешней трудовой миграции свидетельствуют о несовершенстве условий для самореализации работников в украинском обществе. Доказательством этого есть рост количества молодых людей, которые выезжают в поисках работы за границу, а также меняют временную трудовую миграцию на постоянную.

Ключевые слова: социальная политика, миграционная политика, трудовая миграция, безработица, занятость населения, внешние трудовые миграции.

Author details (in English)

**FACTORS OF LABOUR MIGRATION OF UKRAINIANS TO THE
EUROPEAN UNION COUNTRIES**

Inna Monachyn*, Iryna Perig**

*Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine*

*e-mail: monnainna@gmail.com

**e-mail: irenpm79@gmail.com

Abstract. The main reasons for labor migration into the EU countries are stated in the article. Reasons for the increase of Ukrainians external labor migration to the EU countries are identified. The nature of their employment and time period of stay in the EU countries is revealed.

The main reasons of Ukrainians to leave their country in search of a better life are identified and described. There is an increase in threats to Ukraine due to an increase in skilled labor migration. The real channels of labor migration to the EU countries are listed. It is defined that the human psychology of using the "here and now" rule compels some citizens to seek employment in the EU because of such employment success for their relatives or acquaintances. The scale of external labor migration testifies to the imperfection of conditions for self-realization of workers in Ukrainian society. This is evidenced by the increase in the number of young people leaving for work abroad and changing temporary labor migration to permanent employment.

Keywords: social policy, migration policy, labour migration, unemployment, population employment, external labour migration.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19milkes.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Monachyn, I., Perig, I. (2019) Faktory trudovoi mihratsii ukrainsiv v krainy Yevropeiskoho Soiuzu. [Factors of labour migration of Ukrainians into the European Union countries]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 292-300. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19milkes.pdf>

Використана література:

1. Гуменюк Ю. П. Міжнародна трудова міграція: методологічний та організаційний аспекти: монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 619 с.
2. Динаміка міграційних настроїв українців. URL: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/dinamika_migracionnyh_nastroeni_ukraincev.html.
3. Капітан В. Трудова міграція як аспект зайнятості в Україні. *Ефективність державного управління*. 2012. №32. С. 474–481.
4. Корчева Е. На работу за рубеж. Как гастарбайтеры меняют экономику Украины и мира. URL: <https://economics.unian.net/finance/10061717-na-rabotu-za-rubezhkak-gastarbaytery-menyayut-ekonomiku-ukrainy-i-mira.html>.
5. Малиновська О. А. Трудова міграція громадян України за кордон: виклики та шляхи реагування. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Malynovskad28e1.pdf>.
6. Міграція в Україні: наскільки проблема масштабна? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbas-realii--mihracija/29826553.html>.
7. Ніколаєць К. Трудова міграція до країн Європейського Союзу: фактори та наслідки URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05\(100\)/09.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05(100)/09.pdf).
8. Піонтківська І. Трудова міграція українців: позитив теж є. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/02/28/634533>.
9. Польща визнала економічну залежність від українських заробітчан. URL: <https://svidok.online/pol-shha-vy-znala-ekonomichnu-zalezhnist-vid-ukrayins-ky-hzarobitchan>.
10. Про зовнішню трудову міграцію: проект Закону № 2330а від 10.07.2015. [On External Labor Migration: Draft Law]: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55975.
11. Регулювання трудові міграційних процесів в транскордонному регіоні : монографія; за заг. ред. д. е. н., проф. М. І. Пітюлича. Мукачево : Вид-во МДУ, 2015. 148 с.
12. Скільки платять українцям в Польщі. URL: <http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/11338-skilki-platyat-ukrajintsyam-v-polshchi.html>.
13. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення. Київ: Наш формат, 2018. 464 с.
14. Українці перерахували з Польщі 13 млрд злотих. URL: <http://www.polradio.pl/5/38/Artykul/354365>.
15. Ravenstein E. G. The laws of migration. *Journal of the Royal Statistical Society*. URL: <https://is.gd/R7nzPx>.

References

1. Ghumenjuk, Ju. P. (2013) Mizhnarodna trudova mihracija: metodologichnyj ta orghanizacijnyj aspekty: monoghrafija [International labor migration: methodological and organizational aspects]. Ternopilj : TNEU. (in Ukrainian)

2. Dynamika migracijnykh nastrojiv ukrajinciv. (2017) [Dynamics of migration moods of Ukrainians] Available at: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/dinamika_migracionnyh_nastroeniy_ukraincev.html.
3. Kapitan, V. (2012) Trudova migracija jak aspekt zajnjatosti v Ukrajinі [Labor migration as an aspect of employment in Ukraine]. *Efektivnistj derzhavnogho upravlinnja*, no. 32, pp. 474–481.
4. Korchemakha, Ye. (2017) Na rabotu za rubezh. Kak gastarbaytery menyayut ekonomiku Ukrainy i mira. [To work abroad. How migrant workers are changing the economy of Ukraine and the world.] Available at: <https://economics.unian.net/finance/10061717-na-rabotu-za-rubezhkak-gastarbaytery-menyayut-ekonomiku-ukrainy-i-mira.html>.
5. Malynovsjka, O. A. (2011) Trudova migracija ghromadjan Ukrajinny za kordon: vyklyky ta shljakhy reaghuvannja. [Labor Migration of Ukrainian Citizens Abroad: Challenges and Response Ways]. Available at: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Malynovskad28e1.pdf>.
6. Migracija v Ukrajinі: naskilky problema masshtabna? [Migration in Ukraine: How large is the problem?] Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbas-realii-migracija/2982653.html>.
7. Nikolajecj, K. (2018) Trudova migracija do krajin Jevropejsjkogho Sojuzu: faktory ta naslidky [Labor migration to EU countries: factors and consequences] Available at: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05\(100\)/09.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05(100)/09.pdf).
8. Piontkivsjka, I. (2018) Trudova migracija ukrajinciv: pozytyv tezh je [Labor migration of Ukrainians: positive, too] URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/02/28/634533>.
9. Poljshha vyznala ekonomichnu zalezhnistj vid ukrajinsjkykh zarobitchan. [Poland has recognized economic dependence on Ukrainian workers] Available at: <https://svidok.online/pol-shha-vy-znala-ekonomichnu-zalezhnist-vid-ukrayins-ky-hzarobitchan>.
10. Pro zovnishnju trudovu migraciju: proekt Zakonu no.2330a vid 10.07.2015. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55975.
11. *Reguljuvannja trudomigracijnykh procesiv v transkordonnomu rehioni monoghracija; za zagh. red. d. e. n., prof. M. I. Pitjulycha. (2015)* [Regulation of labor migration processes in the cross-border region]. Mukachevo : MDU. (in Ukrainian)
12. Skiljky platjaty ukrajincjam v Poljshhi [How much they pay Ukrainians in Poland] Available at: <http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/11338-skilki-platyat-ukrajintsyam-v-polshchi.html>.
13. Taler, R. (2018) *Povedinkova ekonomika. Jak emociji vplyvajutj na ekonomichni rishennja* [Behavioral Economics. How emotions affect economic decisions] Kyiv: Nash format. (in Ukrainian)
14. Ukrajinci pererakhuvaly z Poljshhi 13 mlrd zlotykh. [Ukrainians transferred 13 billion zlotys from Poland.] Available at: <http://www.polradio.pl/5/38/Artykul/354365>.
15. Ravenstein, E. G. The laws of migration. *Journal of the Royal Statistical Society*. Available at: <https://is.gd/R7nzPx>.

© 2019 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

